

Lobbyregister: Kan noen skru på lyset?

Hvordan kan vi samtidig få mer informasjon om hvor skoen trykker, og mindre tilkarringvirksomhet fra de store og mektige?

Lobbyvirksomhet kan være både nyttig og skadelig.

Det er nyttig at politikere får informasjon fra dem som vet hvor skoen trykker. Bedrifter og organisasjoner har kunnskap om sine kostnader av politiske tiltak. De kjenner til mulighetsrommet og kan avdekke uante muligheter. Med åpne dører og utveksling av informasjon kan byråkrater og politikere lære, oppdatere seg, og komme fram til fornuftige kompromiss.

Men tilgangen til makt er ujevnt fordelt. Store gamle aktører har nettverk og ressurser til å få tilgang. De som alt er bundne til solnedgangsnæringer har alt å tape på moderniserende reformer, og mye å tjene på å pleie sine politiske kontakter og ansette x-politikere med tilgang til Stortinget.

Andre interesser er ikke en gang representerte. Bedrifter som kan tjene på fremtidsrettede reformer har enda ikke en profitt å beskytte, kontakter de kan benytte, og de fleste har enda ikke etablert seg. Motivasjonen er sterk for å beskytte egen profitt, men svak for å jobbe for fellesgoder som naturvern. Dessuten må kampen for naturvern vinnes hvert år, mens utbyggere trenger kun å vinne én gang. [Lobbykampen er ikke rettfærdig](#).

Hva bestemmer om lobbyvirksomheten er nyttig, eller urettferdig og skadelig?

Er det mulig for velgerne å utnytte disse politiske kreftene, istedenfor at de utnytter oss?

Svarene kommer an på om vi slår på lyset eller fortsetter i mørket.

Progressive land har i økende grad lobbyregistre. Der må en registrere hvem som møter, eierskap, interesser, finansiering, tematikk og kanskje også de fakta som blir presentert.

Med offentlige registre blir det vanskelig å lytte til den lyssky tilkarringsvirksomheten. De som driver med slikt vil ikke nå frem. Når man kan se at møtevirksomheten til én aktør øker, kan andre balansere dette ved å øke egen innsats. Når lobbyistenes påstander må dokumenteres og offentliggjøres, kan de lettere kontrolleres og imøtegås. *Med offentlige registre får vi en opplysende konkurranse om kunnskap istedenfor tjenesteutveksling i mørket.*

Lobbyregistre er dessuten nødvendige for forskere og andre som vil lære om effekten av lobbyvirksomhet. Heldigvis har USA, Canada, og EU hatt registre lenge. Databasene avslører at bedrifter tjener på lobbyvirksomhet og profesjonelle lobbyister taper når deres personlige kontakter mister politisk makt. Registerne viser også at lobbyvirksomheten har økt de senere år og [de dokumenter Equinors 67 møter i Brussel](#), for eksempel.

Selv om vi enda ikke har slått på lyset i Norge, er det naturlig å gjette at motivasjonen for tilkarringsvirksomhet er ekstra stor her.

Vi har store ressurser uten naturavgifter og grunnrenteskatt. Vi har en rik regjering som deler ut subsidier og støttetiltak og prater løssluppent om partnerskap med private og statlige «missions». Slike begrep er som blod på tann for de som har profitt og markedsrett å beskytte. Norge er et lite

land der personlige kontakter er lett å etablere og pleie. Våre representanter har gullkort til korridorene, lønnsomme PR-byråer, og gode jobbmuligheter for avgåtte olje- og energiministre.

Norge burde derfor ha vært i front med å regulere, offentliggjøre, og belyse lobbyvirksomheten. Men isteden sakter vi akterut. Norge er igjen kritisert av Greco, Europarådets organ mot korrupsjon, som viser til korrupsjonsrelaterte utfordringer med tette nettverk og interessekonflikter. OECD etterlyser og anbefaler offentlige lobbyregistre.

Til og med [PR-bransjen støtter innføringen av lobbyregistre](#). Det har blitt foreslått en rekke ganger, men regjeringsvandte partier har alltid [satt foten ned](#):

- De argumenterer for at det skal være en lav terskel å kontakte de folkevalgte med konfidensiell informasjon. Men terskelen blir lav om små aktører får fritak eller forenklet registrering.
- De argumenterer for at registre er arbeidskrevende. En slik kostnad bør uansett innføres for de som får og gir tilgang til våre budsjetter.
- De argumenterer for at det vil finnes en gråsoner, og at møter vil flyttes ut av Stortinget for å unngå registrering. Begge deler kan begrenses med klare regler og sanksjoner for overtredelser.
- De argumenterer for at representantene selv kan gjøre etiske vurderinger. Men det blir som å overlate havresekken til bukken – eller verneevalueringen til skogeieren.

Disse motargumentene er [tilgjengelige på Stortingets egne sider](#).

I motsetning til lobbyvirksomheten selv, må disse offentliggjøres.

Det er derfor vi kan se at de ikke holder.

@BardHarstad